

DELEGATURA UOKiK W KATOWICACH

Katowice, dn. 29.03.2004r.

RKT-61-17/04/SB

DECYZJA Nr RKT- 18/2004

Na podstawie art. 105 § 1 k.p.a. w związku z art. 80 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz.U. z 2003r. Nr 86, poz. 804 z zm. Dz. U. z 2003r. Nr 60, poz. 535 i Dz.U. z 2003r. Nr 170, poz. 1652) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 ww. ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. z 2002r. Nr 18, poz. 172; z 2003r. Nr 6, poz. 68)

– w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

umarza się postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczęte z urzędu w związku z podejrzeniem podejmowania przez Jacka G. prowadzącego działalność gospodarczą jako „PERFECT” Centrum Języków Obcych w R. praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, które mogą naruszać art. 23a ust. 1 i 2 powołanej na wstępie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, poprzez: stosowanie w *Regulaminie kursów językowych Metoda Callan’a* oraz w *Regulaminie kursów językowych organizowanych przez Centrum Języków Obcych „PERFECT”* dołączonych do pisma z dnia 12.09.2003r. postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479(45) Kodeksu postępowania cywilnego:

pkt 14 Regulamin kursów językowych organizowanych przez Centrum Języków Obcych „PERFECT” „*Wszelkie wniesione przez Kursanta opłaty nie podlegają zwrotowi.*”

pkt 13 Regulamin kursów językowych Metoda Callan’a „*Wpłaty dokonane przez Słuchacza nie podlegają zwrotowi.*”

jako bezprzedmiotowe.

Uzasadnienie

W dniu 14.08.2003r. w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwanego dalej organem antymonopolowym), z urzędu wszczęte zostało postępowanie wyjaśniające mające na celu ustalenie, czy Jacek G. prowadzący działalność gospodarczą jako „PERFECT” Centrum Języków Obcych w R. (zwany dalej Perfect) w umowach zawieranych z konsumentami stosuje postanowienia noszące znamiona niedozwolonych postanowień umownych, o których mowa w kodeksie cywilnym.

W związku z ustaleniami dokonanyymi w trakcie w/w postępowania wyjaśniającego oraz na podstawie analizy uzyskanych dokumentów, w dniu 16.01.2004r. wszczęte zostało postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów w związku z podejrzeniem podejmowania przez Perfect, bezprawnych działań noszących znamiona praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, co może stanowić naruszenie art. 23a

ust. 1 i 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz.U. z 2003r. Nr 86, poz. 804 z zm. Dz. U. z 2003r. Nr 60, poz. 535 i Dz.U. z 2003r. Nr 170, poz. 1652) – zwanej dalej ustawą antymonopolową, poprzez:

stosowanie w *Regulaminie kursów językowych Metoda Callan'a* oraz w *Regulaminie kursów językowych organizowanych przez Centrum Języków Obcych „PERFECT”* dołączonych do pisma z dnia 12.09.2003r. postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479(45) Kodeksu postępowania cywilnego:

pkt 14 Regulamin kursów językowych organizowanych przez Centrum Języków Obcych „PERFECT” „*Wszelkie wniesione przez Kursanta opłaty nie podlegają zwrotowi.*”

pkt 13 Regulamin kursów językowych Metoda Callan'a „*Wpłaty dokonane przez Słuchacza nie podlegają zwrotowi*”.

W odpowiedzi na zarzuty przedstawione w w/w postanowieniu o wszczęciu postępowania Perfect wyjaśnił w piśmie z dnia 21.01.2004r., iż zakwestionowane wpisy zostały wykreślone z tekstów regulaminów i umów, a poprawione dokumenty obowiązują od dnia 01.01.2004r. Przedsiębiorca wyjaśnił także, iż wysokość odsetek karnych za zwłokę w „Regulaminie kursów językowych” została zmieniona z 1,5% na wysokość określoną ustawowo. Według deklaracji ostatnie umowy z klientami na podstawie zakwestionowanych wzorów były zawierane we wrześniu. Nowe wzory będą podpisywane w lutym 2004r. (okres zapisów). Perfect wyjaśnił, iż zakwestionowane wpisy nie wynikały z chęci naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, lecz zabezpieczenia stabilności świadczonych usług i zapewnienia klientom ciągłości ich wykonania w z góry określonym okresie czasu.

Organ Antymonopolowy zważył co następuje.

Zgodnie z art. 23a) ust. 1 ustawy antymonopolowej za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się godzące w nie bezprawne działania przedsiębiorcy. Nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów. Ustawa antymonopolowa w art. 23 a) ust. 2 stanowi, że za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o których mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, naruszanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, nieuczciwą lub wprowadzającą w błąd reklamę i inne czyny nieuczciwej konkurencji godzące w zbiorowe interesy konsumentów.

Zarzucaną praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, jest stosowanie postanowienia wzorca umownego, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 Kodeksu postępowania cywilnego. Wzorce umowne wykorzystywane przy zawieraniu umów z konsumentami mogą być poddane kontroli abstrakcyjnej. Kontroli abstrakcyjnej wzorca jako takiego (art. 479³⁶ – 479⁴⁵ K.p.c.) dokonuje się niezależnie od tego, czy wzorzec był, czy też nie był zastosowany w konkretnej umowie. Kontrola taka obejmuje klauzule pojedyncze lub zbiorowe (cały wzorzec lub jego fragment). Oceny postanowień w wypadku kontroli abstrakcyjnej dokonuje Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wyłącznie do kompetencji tego Sądu należy uznanie postanowień wzorców umownych za niedozwolone. Art. 479⁴³ K.p.c. rozszerza prawomocność wyroku wydanego w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone na osoby trzecie. Skutek tzw. prawomocności rozszerzonej następuje od chwili wpisania wzorca umowy do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, o którym mowa w art. 479⁴⁵ §2 k.p.c. Konsekwencją umieszczenia postanowienia umownego w w/w rejestrze, jest to, że posłużenie się nim będzie

miało skutek wprowadzenia do umowy elementu bezwzględnie przez prawo zakazanego. Wpis do rejestru niedozwolonych postanowień umownych oznacza, że od tego momentu stosowanie takiej klauzuli jest zakazane we wszystkich wzorcach umownych.

Sąd dokonując oceny postanowienia umownego ocenia określony zapis, i w momencie jego wpisania do rejestru klauzula przestaje być postanowieniem konkretnego wzorca umownego, a staje się samodzielnie funkcjonującą zasadą, która została zakwestionowana. Ze względu na rozszerzoną skuteczność klauzul (art. 479⁴³ K.p.c), spełniają one funkcję podobną do przepisów prawa. Tak więc, dokonując oceny treści postanowień umownych wykorzystywanych przez przedsiębiorców we wzorcach umownych należy wykorzystywać reguły interpretacji wykształcone w nauce prawa i praktyce orzeczniczej (wykładnia językowa, systemowa, funkcjonalna i inna). Stąd też, niedozwolone będą takie postanowienia umów, które mieszczą się w „hipotezie” klauzuli wpisanej do rejestru, której treść zostanie ustalona w oparciu o dokonaną jej wykładnię. Nie jest zatem konieczna dokładna, literalna identyczność klauzuli wpisanej do rejestru i klauzuli z nią porównywanej.

Na podstawie analizy informacji zgromadzonych w trakcie postępowania wyjaśniającego powstało podejrzenie, iż Perfect, w *Regulaminie kursów językowych Metoda Callan'a* oraz w *Regulaminie kursów językowych organizowanych przez Centrum Języków Obcych „PERFECT”* (Karty nr 23–verte, 24) dołączonych do pisma z dnia 12.09.2003r. stosował postanowienia wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone:

pkt 14 Regulamin kursów językowych organizowanych przez Centrum Języków Obcych „PERFECT” „*Wszelkie wniesione przez Kursanta opłaty nie podlegają zwrotowi.*”

pkt 13 Regulamin kursów językowych Metoda Callan'a „*Wpłaty dokonane przez Słuchacza nie podlegają zwrotowi*”.

W postanowieniu o wszczęciu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, organ antymonopolowy stwierdził, iż istnieje podejrzenie stosowania przez Perfect postanowień, które zostały wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień umownych, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego. Organ antymonopolowy stwierdził, iż istnieje podejrzenie stosowania przez Perfect postanowień uznanych za niedozwolone wyrokiem z dnia 24 czerwca 2003r. Sygn. akt XVII Amc 34/01 przez Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, a następnie wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień umownych w dniu 14 sierpnia 2003r. w sprawie z powództwa Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów przeciwko „The American Academy of English” Sp. z o.o. z siedzibą w Katowicach. Sąd uznał za niedozwolone i zakazał stosowania postanowienia w brzmieniu:

„Płatność za kurs: po dokonaniu wpłaty pieniądze nie ulegają zwrotowi”

Organ antymonopolowy stwierdził również, iż istnieje podejrzenie stosowania przez Perfect postanowień uznanych za niedozwolone wyrokiem z dnia 27 czerwca 2003r. Sygn. akt XVII Amc 50/01 przez Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, a następnie wpisanych do rejestru niedozwolonych postanowień umownych w dniu 14 sierpnia 2003r. w sprawie z powództwa Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów przeciwko Międzynarodowej Korporacji Gospodarczej „InCo” Sp. z o.o. z siedzibą w Tychach. Sąd uznał za niedozwolone i zakazał stosowania postanowienia w brzmieniu:

„Wstępujący, który odstępuje od umowy przed utworzeniem grupy, traci opłatę wstępną”.

Jednak w wyniku powtórnej analizy treści kwestionowanego postanowienia w trakcie prowadzenia niniejszego postępowania organ antymonopolowy w dniu 26.02.2004r. wytoczył przed Sądem Okręgowym w Warszawie – Sądem Ochrony Konkurencji i Konsumentów powództwo o uznanie postanowień wzorca stosowanego przez przedsiębiorcę za niedozwolone. Powództwo to objęło również kwestionowane w ramach niniejszego postępowania postanowienia umowne. Tak więc, Sąd wyda orzeczenie w przedmiotowej sprawie. Zdaniem organu antymonopolowego w/w zapisy stosowane przez Perfect noszą znamiona niedozwolonych postanowień umownych określonych w art. 385³ pkt 12 i 13 k.c.

zgodnie z którymi za niedozwolone postanowienia umowne uważa się w szczególności te, które wyłączają obowiązek zwrotu konsumentowi uiszczonej zapłaty za świadczenie nie spełnione w całości lub części, jeżeli konsument zrezygnuje z zawarcia umowy lub jej wykonania, oraz przewidują utratę prawa żądania zwrotu świadczenia konsumenta spełnionego wcześniej niż świadczenie kontrahenta, gdy strony wypowiedają, rozwiązują lub odstępują od umowy oraz art. 385¹ § 1 k.c. Ponieważ od decyzji organu antymonopolowego w sprawie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów służy odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w konsekwencji ten sam organ rozstrzygałby co do meritum, a więc czy kwestionowane zapisy naruszają interesy konsumentów i czy ich wykorzystywanie w obrocie z konsumentami powinno być zakazane. Z tego względu, z uwagi na ekonomikę postępowania przed organem antymonopolowym zbędne jest prowadzenie dwóch spraw o tym samym przedmiocie.

Zgodnie z art. 105 §1 k.p.a., gdy postępowanie z jakiegokolwiek przyczyny stało się bezprzedmiotowe, organ administracji wydaje decyzję o umorzeniu postępowania. Przedmiotem postępowania była ocena naruszenia art. 23a ust. 1 i 2 ustawy antymonopolowej przez Perfect w zakresie zawierania umów w zakresie organizowania kursów języków obcych. W trakcie postępowania organ antymonopolowy uznał za słuszne skierować powództwo do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, który rozstrzygnie, czy treści

pkt 14 Regulaminu kursów językowych organizowanych przez Centrum Języków Obcych „PERFECT” „*Wszelkie wniesione przez Kursanta opłaty nie podlegają zwrotowi.*”

pkt 13 Regulaminu kursów językowych Metoda Callan’a „*Wpłaty dokonane przez Słuchacza nie podlegają zwrotowi*”

naruszają Kodeks cywilny i są niedozwolonymi postanowieniami umownymi. Należy więc uznać, iż prowadzenie postępowania w zakresie objętym sentencją decyzji przeciwko Perfect pod tym zarzutem jest bezprzedmiotowe. Spełniona została zatem przesłanka umorzenia postępowania określona w art. 105 §1 k.p.a.

Sąd należało orzec jak w sentencji decyzji.

Stosownie do treści art. 78 ust. 1 ustawy antymonopolowej w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach.

Dyrektor Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach
Alicja Kral